

Càpsula de tendència sectorial: **Indústria agroalimentària**

Desembre 2011

Els aliments funcionals

Els avenços tecnològics, juntament amb la modificació dels estils de vida i dels hàbits de consum, i la globalització estan contribuint a transformar la indústria agroalimentària per adaptar-se a la nova realitat mundial

Com a extensió del conegut fenomen *self-care* que cada cop motiva més la compra de productes saludables, les tendències mundials de l'alimentació en els últims anys indiquen un interès creixent de les persones consumidores vers els productes alimentaris que, a més del valor nutritiu, **aportin beneficis a les funcions fisiològiques** de l'ésser humà.

Algunes de les principals funcions estan relacionades amb el creixement i desenvolupament de l'organisme, el sistema cardiovascular, els antioxidants, el metabolisme de xenobiòtics (compostos aliens a la bioquímica normal d'un organisme, con ara medicaments i verins), el sistema gastrointestinal, etc.

A les cultures occidentals es va començar a produir aquest tipus de productes a partir de pràctiques de fortificació amb vitamines i minerals, i la inclusió de components en els aliments processats amb l'objectiu de complimentar alguna deficiència de la població (com la sal iodada o els cereals per a l'esmorzar).

Ara bé, la recerca de teràpies alternatives per a algunes malalties, l'envelliment de la població, els avenços tecnològics, així com els canvis reglamentaris de les economies han afavorit un increment de l'interès de la indústria agroalimentària per desenvolupar aquests productes; i és que en opinió dels/les experts/es, **moltes malalties cròniques que afecten a la societat, com per exemple el càncer, la obesitat, la hipertensió i els trastorns cardiovasculars, es relacionen estretament amb la dieta alimentària.**

El desenvolupament dels aliments funcionals específics respon també a una necessitat de **diversificació de les empreses** del sector per oferir més valor afegit i adaptar-se a la situació del mercat, amb l'objectiu de **diferenciar-se de la competència**, especialment dels països emergents i de les marques dels distribuïdors, i **guanyar així quota de mercat.**

Impacte en el sector

Les variacions en els patrons de l'alimentació, la major credibilitat dels productes funcionals i el consegüent augment de la demanda (promoguda per la major fiabilitat de l'etiquetatge gràcies a un control més rigorós dels ens legisladors), estimulada per les diferents estratègies de màrqueting de les empreses agroalimentàries que els produeixen, **promouen en el sector la recerca i el desenvolupament d'aliments amb nutrients afegits o eliminats** (alergènics, gluten, lactosa, etc.).

En aquest sentit, al final de la pàgina es pot consultar una taula resum dels principals components funcionals treballats actualment per la indústria agroalimentària.

Per aquest motiu, es preveu un enfortiment d'algunes àrees, com els **estudis de mercat** sobre aquest tipus d'aliments, i l'**actualització de les lleis** que regulen la seva venda en base als nous descobriments. S'espera també el **desenvolupament de noves tecnologies** que permetin el desenvolupament de nous productes i la seva preservació.

Finalment, en la vessant científica, **augmentarà la investigació** de les relacions dels diferents components alimentaris amb l'organisme i dels mecanismes d'acció dels components funcionals amb els processos patològics.

L'interès de la indústria agroalimentària actual es centra en la relació entre l'alimentació i les malalties cròniques no transmissibles, juntament amb els efectes de la nutrició sobre les funcions cognitives i immunitàries, la capacitat de treball i el rendiment esportiu.

La regulació dels aliments funcionals és constantment revisada i modificada, i constitueix un dels temes de major dinamisme dels organismes legisladors: cada cop s'assembla més a la farmacèutica (consultar el Reglament (CE) núm. 1924/2006 del Parlament Europeu i del Consell relatiu a les declaracions nutricionals i de propietats saludables dels aliments.

Principals components funcionals utilitzats per la indústria

Classe/component	Orígen	Benefici potencial
Àcids grassos		
Omega 3, àcid gras DHA	Olis de peixos	Redueix el risc de malalties cardiovasculars i millora les funcions mentals i visuals
Àcid linoleic	Formatge, productes carnis	Millora la composició corporal i redueix el risc de certs tipus de càncer
Carotenoides		
Beta Carotè	Pastanaga	Neutralitza els radicals lliures que danyen les cèl·lules
Luteïna	Vegetals verds	Contribueix a una visió sana
Licopè	Tomàquet	Redueix el risc de càncer de pròstata
Esterols vegeals		
Ester etanol	Blat de moro, soja, blat	Redueix els nivells de colesterol sanguini
Fibres dietètiques		
Fibra soluble	Closca de blat	Redueix el risc de càncer de còlon
Beta glucans	Civada	Redueix el risc de malalties cardiovasculars
Fitoestrògens		
Isoflavones	Aliments de soja	Redueixen els símptomes de la menopausa
Flavonoides		
Catequines	Te	Neutralitza els radicals lliures i redueix el risc de càncer
Flavones	Cítrics	Neutralitza els radicals lliures i redueix el risc de càncer
Prebiòtics/Probiòtics		
Fructooligosacàrids	Xicoira, ceba	Millora la salut intestinal
Lactobacils	logurt	Millora la salut intestinal

Impacte sobre els perfils professionals

Els estudis de notorietat desenvolupats per Nielsen evidencien que, en els darrers 10 anys, hi ha hagut un creixement exponencial del nombre de llançaments, a nivell global, d'aliments amb declaracions funcionals (especialment en l'àmbit digestiu, que l'any 2010 va superar els 1.800 productes nous a tot el món). Els àmbits del greix i del pes també representen nínxols de mercat amb una important projecció de creixement (l'any 2010 es varen comercialitzar uns 1.000 nous aliments funcionals lligats a cadascun d'aquests mercats).

L'interès de les persones consumidores per la nutrició en general i pels aliments funcionals en particular està augmentant de forma constant des de fa 15 anys. Així, segons l'empresa d'estudis de mercat Invesmarket, **l'any 2010 prop del 70% de les llars varen comprar productes funcionals.**

Així, per tal d'aprofitar aquesta quota de mercat, la indústria agroalimentària està desenvolupant polítiques **de modernització tecnològica** i **de diversificació** dels seus productes.

En aquest sentit, el sector necessita adaptar els seus processos productius i de distribució, per tant, **repensar l'estructura organitzativa, modificant aspectes com l'organització del treball, la gestió del canvi, la motivació i iniciativa dels equips, i l'assignació de recursos.**

Més enllà de l'estructura física que comporta la fabricació d'aliments funcionals, aquesta tendència implica un canvi de mentalitat en els diferents nivells de la cadena de producció. Per exemple, s'hauran d'assumir **estratègies de recerca i desenvolupament i noves polítiques de màrqueting** per garantir la millora contínua dels productes i diferenciar-se així de la competència.

Segons persones expertes del sector, la fabricació de productes funcionals específics suposarà un canvi en els perfils professionals en tres dimensions:

- **Personal sanitari i professionals de la salut:** hauran d'incorporar i mantenir actualitzats els nous coneixements sobre les propietats dels productes funcionals existents al mercat, i conèixer com els poden aplicar a la seva feina.
- **Professionals de la indústria agroalimentària:** cal fomentar la seva sensibilització sobre els avantatges que ofereixen els productes funcionals específics, com els beneficis per a la salut i l'interès social que impliquen.
- **Gestió del canvi corporatiu:** les persones treballadores del sector hauran d'estar al cas de les noves metodologies de producció i de la penetració al mercat dels productes desenvolupats per la competència. Caldrà també desenvolupar habilitats lligades a la recerca, al màrqueting i a la utilització de les noves tecnologies.

Cofinançat per:

